

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 2.

V Ljubljani, 12. prosinca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu! — Boj za staro pravdo. — Naš denarni zavod. — Za naše sirote. — Dar — 25%. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Listnica upravištva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — † Pin Alojzij.

„Zaveza avstr. jugoslov. učiteljskih društev“.

Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu!

Po sklepu upravnega odbora »Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev« v seji dne 28. decembra 1905 se bo vršila letošnja XVIII. glavna skupščina o Binkošnih dne 2., 3. in 4. junija t. l. v Šoštanju z izletom v Beljak in Celovec.

Upravni odbor je sklenil postaviti na dnevni red sledeči razpravi:

1. Razdeljen in nerazdeljen pouk.
2. Učiteljevo delovanje izven šole.

Dalje je sklenil upravni odbor naprositi vsa »Zavezina« društva, da razpravljajo pri svojih zborovanjih o označenih temah, posebno o prvi ter prijavijo sprejete resolucije in stavke vodstvu »Zaveze«. Na prijavljene resolucije in stavke se bo opiral poročevalec pri izdelovanju svojega poročila. Le na ta način bo mogoče to vprašanje dobro premisliti in temeljito rešiti.

Cenjene gospode predsednike »Zavezinih« društev vljudno prosimo, da uvrste v vzpored prihodnjih zborovanj označeni točki, kakor tudi volitev delegatov v smislu § 7., lit. e) »Zavezinih« pravil. To določilo se glasi: »Vsako Zavezino društvo izvoli delegate za Zavezino zborovanje, in sicer izvoli društvo do 10 članov enega delegata, društvo 10 do 20 članov dva, društvo 20 do 30 članov tri itd. Izvolitev delegatov velja za eno leto«. Delegati naj se prijavijo vsaj do 20. maja t. l. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano! Kdor že ve naprej, d'á ne pojde v Šoštanj, naj se vendar ne pusti voliti. Društvene izkaze dobe gg. predsedniki kmalu v roke. Izvolite jih izpolniti prav zanesljivo in vrniti do 20. maja t. l., da bo mogel »Zavezin« tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike »Zavezinih« društev pa prosimo, da pošljejo »Zaveziniemu« blagajniku letni donesek do 15. maja t. l., da bo mogel sestaviti račun.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Pulju se je določil znesek za upravno leto 1905/1906 od vsakega pravega člana 50 v, od vsakega podpornega pa 25 vinarjev.

Vodstvo »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

Boj za staro pravdo.

Občni zbor »Deželnega slov. učiteljskega društva“.

Občni zbor »Deželnega slovenskega učiteljskega društva« se je vršil v »Narodnem domu« v Ljubljani dne 28. decembra pret. leta. Udeležilo se ga je okrog 300 učiteljev in učiteljic. Toliko učiteljstva ni bilo še nikoli zbranega pri občnih zborovanjih imenovanega društva.

A ker je bilo treba govoriti za kruh, za obstanek, za pravico, je prihitelo učiteljstvo, da osvedoči javnost, da mu je dovolj trpljenja, da se je v boju za kruh toliko ojačilo in ojunačilo, da je pripravljeno na vsak korak, ako ne pride hitra in izdatna rešitev!

V nastopnem objavljamo poročilo tega zanimivega zborovanja.

Predsednikov nagovor.

Predsednik tovariš Juraj Režek otvori zborovanje:

Slavni zbor!

Zopet smo vas pozvali k zborovanju in v posvete, da vam poleg društvenih pravil položimo račun o letošnjem svojem delovanju in o stanju društva sploh, pa da se posvetujemo o nadaljnjih korakih, ki nam jih bo storiti v novem letu. Odzvali ste se, cenjene gospice tovarišice in dragi gospodje tovariši, našemu vabilu v tako mnogobrojnem številu kakor dosedaj še ne pri nobenem občnem zboru, in zato vas v imenu društvenega odbora danes tem iskreneje pozdravljam!

In prav je tako, da se čimbolj trdno oklepamo svojega deželnega učiteljskega društva, ki se po svojih najboljših močeh trudi in dela za izboljšanje našega žalostnega gmot-

nega stanja. Le s skupnimi močmi in delom nam bo mogoče kaj uspešnega dognati, vsako cepljenje moči pa nas le slabi. (Res je!)

Letošnje leto je bilo za kranjsko učiteljstvo — da govorim z bivšim vremenskim prerokom Falbom — kritično leto I. vrste. Imeli smo po mnogih letih zopet enkrat deželno učiteljsko skupščino in naši deželni očetje so po dolgem obotavljanju vendar prijeli v roke našo prošnjo o končni regulaciji učiteljskih plač. Obojega se je učiteljstvo jako veselilo, ker se je nadejalo najboljšega uspeha; žal, da se nam je oboje tako nepričakovano čudno izjalovilo. Vse to vam je, cenjena gospoda, vsem še v živem, morda še v preživem spominu — in ker ne maram s tega mesta še prilivati vrelega olja v skeleče vaše rane, zato prepuščam končno besedo in sodbo vam ob današnjem našem razgovoru.

Preden preidemo k daljnemu dnevnemu redu, mi je čast predstaviti Vam zastopnika politične oblasti g. dr. Miljutina Zarnika. — Tovariša tajnika prosim, da nam poda svoje poročilo.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tovariš Jakob Furlan poroča, da je odbor tudi letos vložil na deželni zbor prošnjo za izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva. Da priporoči prošnjo, je šel odbor k deželnemu predsedniku, kjer je govoril za enakost in splošnost regulacije. Deželni predsednik je obljubil podporo. Kaj se je zgodilo, ve vsak. Kako pa misli učiteljstvo, je dovolj glasno povedalo ob IV. deželni učiteljski skupščini. To je bil najglasnejši klic po nujni in neodložljivi pomoči.

Predsednik: Želi kdo besede k tajnikovemu poročilu? — Tovariš Gangl se je oglašil k besedi.

Tovariš E. Gangl:

Slavni zbor!

Boj za „staro pravdo“.

Boj za »staro pravdo« kranjskega učiteljstva — boj za kruh — še ni dobojevan. Pošteni delavci in vztrajne delavke na domačem kulturnem polju trpe in stradajo. Krivica slavi žalostne trijumfe svojih krutih zmag. Zsvetila je bila v polpreteklem času ponižna luč upanja, a preden se je razgorela, so prišli ljudje in so jo upihnil. Tema je legla na srca, upadle so zopet tolikokrat prevarane nadeje. Ogorčenje je napolnilo prsi izkoriščenemu trpinu. Klic ori po deželi: »Protestujemo proti dolgotrajnemu neusmiljenemu mučenju kranjskega učiteljstva!« — Ta klic, ki je glasan in soglasen protest, zamira v drugem, še obupnejšem klicu: »Hočemo kruha! Hočemo pravice!« (Tako je!)

Boj za »staro pravdo« še ni dobojevan, a dobojevan mora biti in ovenčan mora biti z zmago! Zadnje dve desetletji našega javnega dela sta nam minili v tem boju. Takrat, ko smo začeli, so bili duhovi potrti; nagibali so se k resignaciji, malone ob tleh je ležal sklonjen naš stanovski ponos. A dvignil se je kvišku, ko nas je prešinila misel, da nismo ustvarjeni, da bi samo služili, delali in v plačilo stradali, temveč da imamo tudi mi pravico do užitka in dolžnosti do samega sebe. Ob vsem idealizmu in vkljub njemu ali pa celo zaradi njega smo postavili svojo osebnost v ospredje in na čelo vsemu drugemu postavili poglavje o kruhu in vprašanje o regulaciji plač. Dokler ne bo to rešeno pravično, stanu in delu primerno in v soglasju z važnostjo in odličnostjo poklica, toliko časa ne bodi konec boja, toliko časa naj osta-

nejo v ozadju vsa druga vprašanja, toliko časa — ako ne pride hitra in končna rešitev — naj počiva tudi vse drugo delo! (Tako je, res je!) Kakor ni jela brez dela, tako ne sme tudi dela biti brez jela. (Pasivna rezistenca!) Dovolj je že hlapčevanja in pomanjkanja — kdaj naj pride kruh!

Učitelj-poslanec Jaklič.

Dobro poznamo tiste, ki so pomagali ugašati luč komaj vzplamtelemu upanju. Iz brezsrčnosti ne more izvirati nič drugega nego brezsrčnost. A žalostno je pri tem najbolj dejstvo, da je naš stan dal deželnemu zboru kranjskemu poslanca, ki je zatajil svoj poklic in pripomogel z javno besedo pokopati začasno regulacijo učiteljskih plač. (Fej, sramota!) Ne moremo drugače, nego da izrazimo takemu postopanju svoje globoko obžalovanje! (Zaničevanje!)

Res je, da ga ni poslalo v deželni zbor učiteljstvo. To — žal — še nima pravice, da bi samo izbiralo in pošiljalo v deželni zbor, ki ima njegovo usodo v rokah, svojega zastopnika. Toda ako vstane duhovnik-poslanec, ki ga tudi ni poslala duhovščina kot svojega zastopnika v naš deželni parlament, ako torej vstane duhovnik-poslanec in brani svoj stan ter se zavzame zanj, kadar se ga dotakne kdorkoli s kritikujočo besedo, bi bilo še veliko bolj umestno in še mnogo bolj koristno, da se dvigne edini poslanec-učitelj in odločno in možato vzdigne svoj glas za stanovske brate in sestre, kadar pride odločilni trenutek, ki mu nakloni kruh ali pa ga pahne v staro bedo nazaj! To se v deželnem zboru kranjskem ni zgodilo iz enostavnega vzroka, ker gori v srcu namesto stanovske zavesti in bratske ljubezni plamen političke strasti, ki v njem umira trezni preudarek in čuvstvo stanovske samostojnosti. (Res je!)

Mislil, da bi učitelj-poslanec, ki je član klerikalne stranke, lahko z alternativno odločnostjo izposloval med svojimi somišljeniki začasno 25-odstotno draginjsko doklado vsemu učiteljstvu. V imenu celokupnega učiteljstva bi ne bilo treba danes izrekati temu krivemu in nekolegijalnemu ravnanju obžalovanja, ampak danes bi bila naša beseda izraz odkritosrčne zahvale in iskrenega priznanja! (Gotovo!)

Dvojna mera.

Kaj in kako se je zgodilo, ve vsak. Tudi deželni zbor kranjski je po zaslugi klerikalnih poslancev vzel dvojno mero v roke, a meril je tako, da so na eno stran odpadle drobtine, na drugo stran pa ni padlo ničesar. Deželni zbor kranjski ni imel pred očmi učiteljstva kot takega, kot celoto, kot stan, ki ima svoje dolžnosti in pravice kakor vsak drugi stan, ampak se je ozrl na familijarne razmere posameznih članov tega stanu in tako napravil iz stanovske zadeve privatno polovičarstvo, ki žali stanovsko dostojanstvo in zbuja mnenje da ne gre cena in plačilo delu in uspehom, ampak slučajnim odnošajem posameznega človeka in ne učitelja. To je krivica, ki je absolutno nevzdržljiva! (Res je!)

Prepričan sem, da vsi od srca privoščijo oženjenim tovarišem v zadnjem zasedanju dovoljeno, a do danes še ne nakazano izboljšanje. Tako gre tudi zakonskemu jarmu primerno spoštovanje, in boljša polovica svetega zakonskega stanu je kranjskemu oženjenemu učitelju naklonila sedaj tudi boljše dohodke. (Veselost.) Mislil, da vedo šele zdaj oženjeni tovariši, kaj imajo. (Smeh.) Žena kranjskega učitelja torej ne podpira samo treh voglov hiše, ampak podpira tudi ljubega moža in služi klerikalnim poslancem v sredstvo, kako je mogoče najjasnejše dokumentovati ljubezen do učiteljstva.

(Hrupna veselost.) Trikrat blagor torej tebi, žena ubogega trpina. (Ploskanje.) Trpela si z njim, uživaj tudi z njim! Šaj bi ne bilo tega priboljška, ko bi ne bilo tebe. Rešila si dobršni del naših tovarišev, a v drugih si zbudila sladko hrepenenje po svetem zakonskem stanu. (Smeh.) Od pohlevne učiteljeve soproge so te dvignili do sredstva v dosego namena: postala si v tem zamotanem vprašanju važen in odločujoč faktor. (Smeh.) Zaradi ženâ so se včasih vemale krvave bitke, danes se zaradi njih milostno dovoljujejo draginske doklade: tako je ostala naši ženi važna vloga ohranjena do današnjega dne! Blagor ji! In blagor nam, ki jih imamo! (Smeh, ploskanje.)

Kaj pa s samci in učiteljicami?

Toda v tem blagovanju ne smemo pozabiti vprašanja: Kaj pa s samci in učiteljicami?

Temu vprašanju ni lažje odgovoriti nego s popolnoma utemeljeno zahtevo, da mora enakim delom iti vzporedno tudi enako plačilo, da morajo enakim stanovskim dolžnostim odgovarjati tudi enake pravice. (Gotovo.)

Naš odgovor, precizno izrêčen, se torej glasi: Vsak član našega stanu bodi v enaki službeni dobi enako plačan, pa bodi potem samskega ali zakonskega stanu. (Tako je!) Samstvo ali zakonstvo smatra vsak pameten človek za popolnoma privatno stvar, ki nima z usodo službenih prejemkov ničesar opraviti. Ako bi obveljalo načelo, ki ga je po zaslugi voditelja klerikalnih poslancev akceptiral deželni zbor kranjski, bi ga moral logično uvesti tudi drugod, koder ima odločilno besedo. Tako bi morali to dobroto okušati n. pr. tudi deželni uradniki. (Res je!)

Zdi se mi, da je taka delna regulacija plač — ako smemo sploh rabiti to besedo — v resnici nemoralnega jedra. To pa iz treh vzrokov. Prvič je to samskim učiteljem migljaj, da naj prodajo za 25% povišanje plač svoje fantovstvo in si pribarantajo z ženo malenkostni priboljšek. Naš zakonski mož pride lahko do kramarskega zaključka, da mu je žena plodonosno naložen kapital. (Smeh.) Človek pa ima ženo, da jo ljubi, da mu ohranja v redu skromno gospodinjstvo, da mu je tolažnica in prijateljica, dostojen človek pa nima žene za to, da bi z njo delal kupčije. (Tako delajo klerikalci.)

Nemoralnost take regulacije je razvidna posebno še iz fakta, da je za naše tovarišice brezpomembna. Njih svobodna volja je utesnjena že s tem, da se ne smejo možiti brez dovoljenja šolske oblasti. Celibat učiteljic gotovo ni v soglasju s socijalnimi nazori današnjih dni. S to regulacijo so torej učiteljice še bolj ponižane nego so bile doslej, ker jim je že v principu onemogočeno, priti do boljšega kruha. Tako ravnanje postavodajalne korporacije ima lahko za posledek popolno apatijo do dela in izvrševanja dolžnosti med tistimi člani našega stanu, ki niso ali sploh ne morejo biti poročeni. V človeku raste sumnja, da hočejo taki regulatorji učvrstiti v učiteljstvu mržnjo do izpolnjevanja stanovskih dolžnosti. Tak namen je sicer dosegljiv, ali moralen ni, in to toliko manj, ker je spočet v stranki, ki jo ustvarja duhovščina, in ki ji stoji na čelu škof ljubljanski!

Ta regulacija pa ima še tretje nemoralno lice. Ali ni očitvidno, da so hoteli s 25% vreči med kranjsko učiteljstvo preporno jabolko? (Res je!) Ali niso hoteli vanje zasejati semena nesoglasja, ki bi utegnili razušiti našo skupnost in raztrgati naše vrste? To so hoteli, ali dognali niso tega! Če

je bilo teh 25% dovoljenih v smislu Judeževih grošev, moramo danes izjaviti, da niso dosegli svojega namena. (Gotovo ne!) Zbudili so v naših vrstah ogorčenje, ali obenem so nam dokazali, da je treba še nadalje skupnega dela, ako hočemo priti do končne ureditve službenih prejemkov, da je treba še tesnejše organizacije, ako hočemo priti do kruha. Niso nas torej razdvojili, ampak še tesnejše so priklenili drugega k drugemu! (Tako je!)

Lahko torej rečem: Kranjsko učiteljstvo ne odneha prej od svojih zahtev, dokler ne bo vse enako plačano, kakor to hoče § 55. drž. šol. zakona ali kakor to konkretnije določujejo službeni prejemki državnih uradnikov zadnjih treh činovnih razredov!

Samsko učiteljstvo bodi prepričano, da bodo oženjenci slej kot prej hodili enomiselnost z njimi in se bojevali z združenimi močmi dotlej, dokler celokupnemu učiteljstvu ne uresničijo vseh zahtev, glasno izgovorjenih na znanem velikem velikonočnem zborovanju kranjskega učiteljstva!

Glas vpijočega v puščavi.

Svoje stališče glede tega vprašanja je učiteljstvo obrazložilo v »Učiteljskem Tovarišu«, zato smo v tem pogledu na jasnem. Najprej je naš list priobčil suha dejstva, potem je govoril v imenu prizadetih. Prav tako je bil že nešteto krat natančno in jasno naslikan materialni položaj kranjskega učiteljstva. Govorili smo v listih, v prošnjah in na shodih, govorili zlasti ob IV. kranjski deželni učiteljski skupščini — a vsi ti naši glasovi so bili doslej — glas vpijočega v puščavi. Ni treba danes iznova poudarjati, v kakem gmotnem položaju živi kranjsko učiteljstvo. Da je ta gmotni položaj vse drugačen nego primeren, so priznali razni govorniki napredne in klerikalne stranke tudi v zadnjem zasedanju deželnega zbora, poudarjajoč, da je regulacija plač absolutno potrebna.

Dana beseda in denar.

Kadar pridejo za temi besedami dejanja, tedaj bomo smeli reči, da so jih govorili možje. Čuli smo, da pride definitivna regulacija na vrsto v prihodnjem zasedanju deželnega zbora. Imamo torej besedo, sedaj počakajmo, da pride dejanje! Učiteljstvo pričakuje, da ne bodo poslanci zopet nepripravljeni, ko jim bo razpravljati o nas. Od tega bo odvisno, ali bo naš aparat še funkcioniral ali se pa ustavi. (Ustavil se bo!) Nikakor ni nemogoče, da se ne zgodi kaj takega, kar bo podobno izidu deželne učiteljske skupščine in kar utegne čutiti vsa dežela. Mera trpljenja je polna do vrha, med učiteljstvom vre, ponižnega potrpljenja ne poznamo več! (Ploskanje.)

Moški značaj se kaže v tem, da izpolni dano besedo! To je govorjeno na naslov naših deželnih poslancev! Položaj kranjskega učiteljstva jim je znan tako kakor nam samim. Zdaj morajo skrbeti, da izpolnijo dano besedo! Zamujenega je sicer dosti in preveč. Tega pomanjkanja, ki ga je prebilo doslej učiteljstvo, ni mogoče nadomestiti. Od še tako sijajne regulacije ne bodo mnogoteri našega stanu imeli ničesar, ker jih je uboštvo že popolnoma ubilo. Veliko jih je že moralo umreti, ker so se izčrpali, izstradali. Te nedolžne žrtve kriče po maščevanju!

Kdor najme delavca, mora skrbeti, da dobi sredstva, ki ga z njimi lahko plača. Veliko so že grešili nad učiteljstvom, to je povedal tovariš Jelenc v znamenitem govoru ob deželni učiteljski skupščini. Nam ni treba danes tega več po-

navljati, ker je to vsakemu znano. Ob ponavljanju onih neovrženih trditev bi še bolj zakipelo vaše ogorčenje.

V zadnjem času smo tudi opozorili deželno, kje naj išče denarja za regulacijo učiteljskih plač. Opozorili smo jo na bogat vir dohodkov, ko smo pisali o naših denarnih zavodih. Takisto bi prinesel deželi lepe vsote davek na sodavico, a tudi naklada na opojne, zlasti žgane pijače bi se dala in smela zvišati, da se zajezi uživanje tega strupa in povišajo deželni dohodki. Ali bi tudi ne bilo mogoče naložiti davka na vžigalice? In ali bi se ne dalo obremeniti športa? Toda naloga delavca ni, da bi kazal delodajalcu, kje naj išče denarja, da ga plača. Mi storimo tudi to in zatorej tem lažje zahtevamo, da regulirajo plače, kakor je potrebno in dostojno. Iz istega vzroka apelujemo tudi na državne poslance, naj vendar že začno v državnem zboru akcijo za saniranje deželnih financ. Država sama ne bo tega začela, a ob resnem delu poslancev bo morala storiti tudi to, kakor je bila hitro pri volji, da izboljša duhovščini plače! Treba je več delati in manj govoriti! (Tako, je!)

Sklepna moja beseda se glasi: Enakemu delu in enakim dolžnostim gre enaka plača brez ozira na spol in na familijarne razmere! (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje.)

Resolucija.

Da bo jedro mojih današnjih izvajanj precizno izraženo, predlagam v sprejetje to-le resolucijo:

Učiteljstvo kranjsko, zbrano dne 28. decembra 1905 na občnem zboru »Deželnega slov. učit. društva« v Ljubljani

1. globoko obžaluje, da se niti najmanje ne more strinjati z načinom, kakor se mu je ob zadnjem zasedanju deželnega zbora priznala draginjska doklada, ker kruto bije v obraz vsaki pravicoljubnosti; enako delo in enake dolžnosti zahtevajo tudi enako plačilo;

2. odločno zahteva, da se ta regulacija učiteljskih plač v prvem prihodnjem zasedanju deželnega zbora izvrši delu, študijam in času primerno tako, kakor zahteva § 55. državnega šolskega zakona, oziroma kakor so urejeni službeni prejemki XI, X. in IX. plačilnega razreda državnih uradnikov;

3. zahteva izrečno, da se ne dela nobenega razločka med samskim in poročenim učiteljstvom, oziroma med učitelji in učiteljicami.

Pri glasovanju je bila resolucija sprejeta enoglasno

Predsednik izreče tovarišu Ganglu za njegovo poročilo iskreno zahvalo.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik poroča, da je imelo društvo v preteklem letu 405 K 85 h dohodkov in 252 K 26 h stroškov. Pregledovalci so našli vse račune v vzornem redu, in občni zbor jih je odobril.

Volitev odbora.

V društveni odbor so bili izvoljeni soglasno Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenc, podpredsednik; Jakob Furlan, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Ivan Bernot, Fran Črnagoj, Josip Gregorin, Viktor Jaklič in Janko Likar, odborniki.

Predlogi.

Tovariš Lovro Perko pravi, da je zavednost, ki vlada med učiteljstvom, najlepše dokazalo ravnanje delegatov in delegatinj pri IV. deželni učiteljski skupščini. Naša dolžnost je, da jim za ta moški in odločni korak tudi s tega mesta izrečemo popolno zaupanje in vdanost. (Soglasno sprejeto).

Tovariš L. Perko vpraša predsednika, kaj je storil odbor glede novomeške deške ljudske šole, kjer poučujejo še vedno patri frančiškani (Klic: neizprašani!) namesto da bi poučevali tamkaj posvetni učitelji, ki bi lahko šolali svoje otroke.

Predsednik odgovori, da se je odbor že obrnil v Kamnik, kjer so tudi prej poučevali frančiškani, a je potem prešla šola v roke posvetnega učiteljstva, kako se to zadevo tam izvedli. Dobil pa ni nobenega odgovora. Odbor vzame zadevo iznova v roke in je upa ugodno rešiti.

Tovariš Fran Cerar priporoča odboru, naj študira bolniško vprašanje. Časih je učitelj tako bolan, da mora v bolnico. Ker nima sredstev, mora v III. razred, zakar mora plačati vse do zadnjega vinarja. V Trstu ima n. pr. učiteljstvo v II. razredu popolno in brezplačno oskrbo. Na deželni zbor naj se vloži prošnja, da naj učiteljstvo plača za III. razred, a naj bo sprejeto v II. razred, ako mu že nečejo dati brezplačne oskrbe. (Sprejeto enoglasno in z odobravanjem.)*

Tovariš Anton Grmek predlaga, naj izreče občni zbor učitelju-poslancu Jakliču za njegovo nekolegijalno postopanje v deželnem zboru nezaupnico. Deželno učit. društvo naj stopi v dogovor z narodno-napredno stranko, da dá učiteljstvu pri prihodnjih volitvah en siguren mandat. Ta mandat naj se izroči tovarišu Ganglu. Najboljši bi bil idrijski mandat, zato naj stopi odbor v dogovor z vodstvom socijalno-demokratske stranke.

Predsednik ne da drugega predloga na glasovanje, ker je politiškega značaja.

K prvemu predlogu se oglasi tovariš Janko Žirovnik, ki pravi, da je proti njemu, ker je Jaklič poslanec klerikalne stranke. Zaupnico ali nezaupnico mu naj da tisti, ki ga je volil. Pustimo Jakliča, sicer si bo domišljjal, da je res kaj.

Temu mnenju se pridružuje tudi tovariš Perko, ki predlaga, naj se izreče Jakliču zaničevanje. Žirovnikovega mnenja je tudi tovariš Fr. Črnagoj.

Predsednik pravi, da je obžalovanje nad Jakličevim postopanjem izrečeno že v Ganglovem govoru, zato je nepotrebno glasovanje tudi o prvem Grmkovem predlogu.

Tovariš Vinko Engelman predlaga, naj bi se društvo zavzelo tudi za tiste delegate dež. učit. skupščine, ki jim preti discipliniranje. Tovariš Črnagoj pravi, da se je le en okrajni šolski svet izrekel za discipliniranje**. Gotovo ne bo deželni šolski svet upošteval tega osamelega glasu, nego se bo oziral na enajst okrajnih šolskih svetov, ki so se izrekli proti discipliniranju. — Isti tovariš vpraša, kako stoji zadeva glede učiteljske tiskarne.

Tovariš L. Jelenc pravi, da bi bilo sedaj o tem vprašanju prezgodaj razpravljati.

Pripominja pa, da zadeva ne spi temveč se vrše pogonjanja.

Sklep.

Predsednik se zahvali vsem zborovalcem še enkrat za tako mnogobrojno današnjo udeležbo in za potrpljenje ter

*) To je jako umesten predlog, ki je vreden vse pozornosti in vsega uvaževanja. Uredn.

***) Slava Litijil! Uredn.

veliko vremo, ki so z njo sledili današnjim razpravam. Karkoli pa se shaja slovensko učiteljstvo k svojim stanovskim zborovanjem, vsekdar se hvaležno spominja onega, ki mu je največji dobitnik in zaščitnik in do katerega edinega še zaupljivo obrača svoje oči, svojega ljubljenega vladarja. Zato pozove zborovalec, da zakličejo presvetlemu našemu cesarju trikratni »Slava«, čemur se ves zbor oduševljeno odzove. Potem zaključí predsednik zborovanje.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca grudna 1905 K 183.314.97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Za naše sirote.

XI. občni zbor »Učiteljskega konvikta«.

(Konec.)

Efektna loterija.

Tovariš Fran Gärtner poroča:

Slavna skupščina!

Pri odborovih sejah, kakor tudi pri pomladnem zborovanju »Učit. konvikta« se je že večkrat sprožila misel, kaki viri naj se odpro nanovo, da pridemo čimprej do uresničenja prelepe ideje, da se čimprej zgradi »Učiteljski konvikt«. Pregovor pravi: »Pri jedi se zbudi slast.

Znano je, da je bilo ravno letošnje leto najbolj plodovito v tem oziru, znano je, da je naš konvikt letošnje leto zrastel, četudi ne v resnici, a vsaj glede kapitala, gotovo za celo nadstropje.

Vkljub temu se nam zdi, da stvar le prepočasi napreduje, in četudi si je naš blagajnik v tem oziru že prav pošteno zaslužil naslov »kralja beračev«, vedno mislimo, da moramo še bolj napeti vse sile, da se otvori čim prej »Učiteljski konvikt«, a to brez vinarja dolga, ker le potem mu je zasigurana bodočnost.

Večkrat se je izražala misel, naj se oživetvori efektna loterija, ki naj bi vrgla »Učiteljskemu konviktu« marsikaj tisočakov kron.

Na prvi pogled se vidi stvar prav lahka: izda naj se toliko in toliko srečk, dobitki naj znašajo petino cene vseh srečk in toliko tisočakov imamo v žepu.

A pomisliti je treba, da je loterija vedno le loterija, da lahko tudi »konvikt« naredi z loterijo izgubo, lahko pa tudi dobro kupčijo. Da se zgodi slednje, je treba, da se vse učiteljstvo z vso vremo poprime tega podjetja.

Pred letom dni se je zaradi tega zasnova v odboru »Učitelj. konvikta« loterijski odsek in meni se je poverila naloga, izvesti pripravljala dela za izvedbo tega nasveta. Takoj sem začel s pozvedovanjem o tej stvari ter sem mislil, da bom mogel že o Veliki noči priti pred slavno skupščino s konkretnimi predlogi.

Žal, da so me razne nezgode v družini toliko potrle, da nisem mogel rešiti dane mi zadače. Zaradi tega se je stvar zavlekla za nekaj mesecev in »konvikt« bi imel morebiti na-

videzno nekaj škode. Vendar pa sem si s tem pridobil več časa, da sem mogel stvar temeljiteje proučiti od dobrih in slabih strani, da bo omogočen kar mogoče največji pozitiven uspeh.

Da bo slovensko učiteljstvo moglo že danes nesti s seboj nekako občo sliko o nameravani akciji, hočem razviti v nastopnem nekaj program, seveda le v najširših potezah, ker upam, da bo slavna skupščina pač poverila loterijski odsek, da izdela vse podrobnosti.

Po mojem mnenju naj bi se izdalo 200.000 srečk à 1 K.

V »Zavezi« je menda nad 2000 učiteljev, torej bi prišlo na vsakega učitelja v razpečavañje 100 srečk, ako bi ne imeli nobenega učiteljstvu prijaznega rodoljuba, ki bi nam hotel pomagati pri tem podjetju.

A pozabiti ne smemo, da smemo računati tudi na pomoč naših bratov Čehov in Hrvatov.

Sedaj je treba pomisliti v prvi vrsti, kateri troški bi nam narasli s prireditvijo efektne loterije v slučaju, da moramo kupiti vse dobitke sami in da tudi vsi dobitki izmuznejo izpod naših rok. Če tu računamo pesimistično, nič ne škodi, ker boljše je, če dobimo 10000 kron, ako smo računali le na 5000 kron.

V nastopnem hočem podati nekaj splošni pregled stroškov:

a) Pristojbine in davka	20.625 K
dobitki	32.000 K
tiskovine	1.200 K
pisanje naslovov	300 K
poština	2.000 K
provizije	10.000 K
	<u>Skupaj 66.125 K</u>
od tega se odbije davka	20.000 K
	<u>ostanek 46.125 K</u>

drugi nepredvidni stroški 3.875 K
torej lahko rečemo okroglo vsoto precej debelo računjene režije 50.000 K
Ako bi razprodali vse srečke in sami ne zadeli nobenega dobitka, bi ostalo loterije 150.000 K
in če prodamo le polovico srečk, tedaj ostane lahko še 50.000 K

b) Dobitkov bi napravili 2000 v skupni vrednosti 30—32.000 K, ker v tem slučaju je upati, da dobimo dovoljenje za prireditev loterije,

c) Vendar je upati, da nas dobitki ne bodo toliko veljali, ker se je nadejati, da nekaj dobitkov vendar dobimo brezplačno od raznih tvrdk, ali vsekako smemo računati na 25.000 K stroškov.

d) Morebiti bi se ta vsota nekoliko znižala, ako dobimo dovoljenje, izdati namesto dobitkov nakaznice, za katere dobitelj izbere pri trgovcu za dotično vsoto, kar potrebuje.

e) Prošnja za dovoljenje loterije naj bi se izročilo poslancu, da jo osebno vloži v ministrstvu, ker potem je upati, da bo čimprej rešena. Kako naj se sestavi prošnja, o tem naj sklepa loterijski odsek.

Ne tajim, da bo treba tu velike požrtvovalnosti od strani vseh naših koleginj in kolegov, da razprodamo čim največ srečk.

Tu bo treba razviti najživahnejšo agitacijo, ker potem smemo upati, da doženemo zares lep uspeh.

Nabral sem še marsikaj gradiva, ki bo dobro služilo pri tej akciji, o čemer pa danes ne morem podrobneje razpravljati, ker mislim tudi, da to ni potreba.